

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznika. — Inzerati do 20 petih urst & Din 2, do 100 urst & Din 2,50, od 100 do 300 urst & Din 3, večji inzerati petik urst Din 4. — Popusti po dogovoru, inzeratni davki posebej. — Slovenski Narod objavlja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za tuzemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREJENSTVO IN UPRAVLJENSTVO
LJUBLJANA, Rimska ulica 26. A.
Telefon: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob hotelovcu 101
Poštna številka v Ljubljani št. 10.351

Veličasten uspeh ljubljanske opere v Trstu

Ljudje so se kar trgali za vstopnice in mnogi jih sploh niso mogli dobiti — Silno navdušenje v gledališču — Pred novo veliko turnejo naše opere po Italiji

Trst, 9. junija ob 22.

Prvo dejanje je za nami... Srce je polno, prekipela, kriči, kliče, zblizava... Kaj bi dejal o popoldnevu? Naval na blagajne, sto in sto ljudi je odšlo, zaman vse besede, polno, nabito polno je...

Pol devetih, tisoči hite v Politeama Rossetti, avtomobili se ustavljajo, vročina neznoša kljub pozni uri, tudi popoldanski nativ je ni ublail.

Hitim za oder. Nervoza. Dir. Polić bled, nervozen.

Zvonci zvone, deveta ura se bliža, par tisoč ljudi je že v teatru še par sedežev ni zasedenih, so pa razprodani.

Ravnatelj opere M. Polić

Točno ob 9. uri se pojavi v orkestru dir. Polić frenetično pozdravljen. Ogromna dvorana nudi prelesto sliko. Dvoje nadstropij, prav zgoraj pa venec mladine, ki dviga roke, pozdravlja, kliče...

Tišina, Polić dvigne taktirko:

»Glovinizza«. Dvorana se trese aplavza.

»Glovinizza« gre h kraju, ko zadone prvi akordi »Bože pravde«. Tedaj se je za zgodilo tisto, kar smo slutili. Saj, če je srce polno, prekipela, lije, vre, tako je bilo tudi tedaj. Solze so nam tekale, solze navdušenja, tisočglava množica bučno aplavdira, ko pa pride »Bože pravde« na »Naprej zastava slave« je pa navdušenje doseglo višek, ki se je izražalo v urnebesnem vzlikanju; pogled na lože je nudil čudovito sliko, vse se je gibalo, vzlikalo, mahal, klicalo...

Ni najti besed, da bi se to vse dalo opisati...

Minuto dolgo traja prekipanje človeških src, dovolj naj bo, srce je polno, res, govori, oči iskre, tako je...

Ko se je pomirila tisočglava množica — tišina.

Polić je čudovito miren za pultom. Nato so začeli.

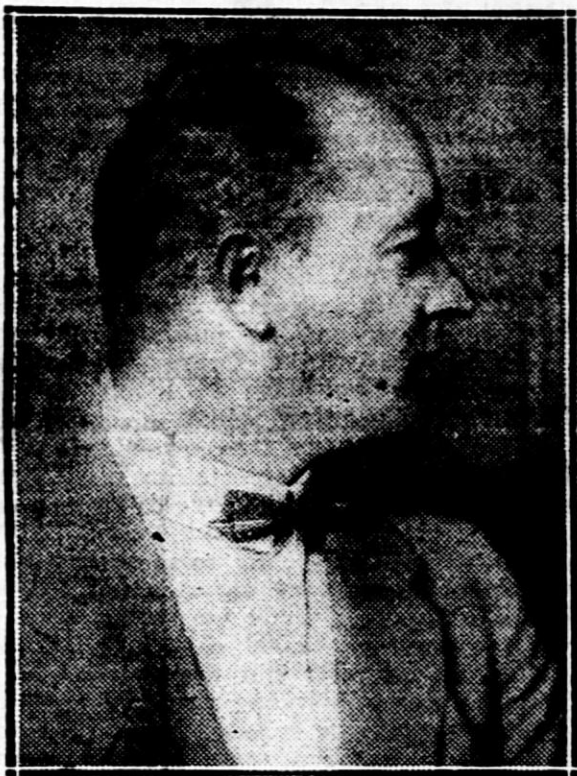
Uvertura — zopet aplavz. Potem se je odprl zastor. Prelesta slika. In mala Babika, ona srčkana pavalaska, ki jo poznamo iz »Butterfly« je prva prišla na oder. Slovaška punčka. Aplavz. Koj za tem balet, zbor in vsi ostali: Gostić in ga. Gjurgjenčeva sta na ono lepo »Naj živi do groba najina zvestoba« prevela minute dolg aplavz. Križaj kot Keal prav tako, čim se je pojavil na oder. Vsi so odlično pri glasu, kaj bi ne bili, takšno je razpoloženje. Za konec prvega dejanja smo doživeli najlepše presenečenje: naš ojačan balet je s polko tako užigal kot se nikdar. Vsa čast mojstru Golovinu, ki je s primabalerino go. Erno Moharjevo na čelu po-

kazal kaj zmora. Hvala mu. Polić je razgibal in navdušila vso dvorano. Opetovano so morali pred zastor, kaj pred zastor, oder so odprli in pri odprti sceni je bil napravljen tisti prisrčni kontakt, ki nas veže preko vseh meja. Solisti, zbor in balet je odzdravljal z odra in se zahvaljeval za minute trajajoče aplavze.

Zadovoljen je odhitel dir. Polić za oder. Led je prebit. Pavza. Za odrom čvrti gaj, ki se bo izročil solistom: Gjurgjenčevi, Poličevi, primabalerini Moharjevi, v glavnem pa dir. Poliću, ki bo prejel med drugimi pokloni tudi dva metra visok cvetlični aranžman s trkalom in slovenskih barvah. Poklon »Česte besede« iz Trsta.

V pavzi hitiš pisat. Kam? k Vasku hitim in pišem. Koj je minil odmor.

Druga slika. Koj za uvod burne scene, ko pa je zaplesal zbor našega baleta, se je ponovil zopet prizor iz prve slike. Golovina, Erna Moharjeva in Remžgarjeva so prešli za ves odlično odplešan furiant vso polvalo. Aplavz je onemogel nadaljevanje za minuto, dve...

Julij Betetto

Potem sem hitel nadaljevat s pisanjem. Sediš, pišeš, pa ne moreš nadaljevati, zunanji ori dvorana. Za vsak spev dolgotrajne ovacije, ki se ponavljajo v nedogled.

Tretja slika. Vsi so čudovito razpoloženi, pojo, se objemajo, uspeh, ki ga nikdo ni mogel pričakovati, je tu. Z vsako minuto večji, jačji, iskrenjši. Tretji akt je zopet zadeva baleta, cirkus z vsemi domisliki Golovina in Šesta je doprinesel svoje. To je bil res cirkus iz »Prodane«, tak kakršni mora biti na svetovnem oderu. Kaj bi še dejal, čim bolj se je blizalo koncu, večje je bilo navdušenje in vsi solisti so imeli na vsak spev pohvalo. Odlična je bila Poličeva kot Esmeralda, Japljeva pa je ciganski ples odlično rešila, Remžgarjeva je žela za akrobacije pohvalo, Erna Moharjeva pa je s plesom balerine v cirkusu pokazala, da je plesalka odličnih kvalit.

Konec je bil epopeja vsega, kar je bilo do sedaj opisano. Pred zastor so privlekli Polića in Šesta in ljudje niso hoteli iz teatra.

V tem navdušenju zastane tudi reporterjevo pero. Za danes pika.

R. Kos.

V Trstu pred zmagovitim nastopom naše opere

Gostovanje naše opere v Trstu in na Reki spremlja tudi znani hrvatski publicist in sportnik g. Hrvoje Macanović, ki priobčuje v današnjih zagrebških »Novosti« obširen članek, v katerem pravi med drugim:

»Trst že davno ne pomni tako velikega zanimanja za gledališko predstavo, kakor vlada za gostovanje ljubljanske opere. Ze več let sem ni bilo razprodano največje tržaško gledališče »Politeama Rossetti«. Danes dopoldne (namreč včeraj) sem videl, kako so prihajale velike množice h gledališki blagajni po vstopnice, pa sta bili že obe predstavi povsem razprodani. Prireditelji so zašli v nepričakovano zadrego. Tisti člani ljubljanske opere in spremstva, ki drevi ne bodo sodelovali pri uprizoritvi »Prodane neveste«, so rabili okrog 20 sedežev. V ogromnem gledališču, kjer je okrog 3000 sedežev, se je komaj dobilo zanje še kako mesto, zgodilo se je celo, da so morali prireditelji siloma osvoboditi nekaj mest za skladatelja Gotovca in njegovo soprogo.

Do gostovanja v Trstu je prišlo pred dobrim mesecem, ko je stari izkušeni in vodilni činitelj impresario iz Trsta g. Valentini obiskal najprej Ljubljano, potem pa še Zagreb, dočim je pogajanja v Beogradu vodil znani italijanski novinar Mario Nordio. Prišla sta ponuditi sodelovanje ita-

lijanske in jugoslovanske opere. Inicijativa je izšla od Valentinija, ki je organiziral v Trstu zadnja desetletja vsa tujja gostovanja. Njegov glavni predlog je bil, naj bi najboljši italijanski solisti po zaključku sezone najboljših italijanskih gledališč gostovali v Ljubljani in v Beogradu. Za repertoar je predlagal »Aido« »Seviljske brivce«, »Ples v maskah«, »Boheme« in »Butterfly«.

V Ljubljani je bil sporazum kaj hitro dosežen. Valentini pravi, da ni nikjer tako hitro končal pogajanja, kakor v Ljubljani. V eni uri so bile podpisane vse pogodbe. Pogoj je bil samo ta, da bo najprej gostovala ljubljanska opera v Trstu. Izbrana je bila reprezentativna slovanaka opera Smetanova »Prodana nevesta«, ki jo imenujejo tu na lepakih »La fidanzata venduta« in pa naša najuspešnejša nacionalna kreacija Gotovčev »Ero z onega sveta«, ki se imenuje tu »L'ero — lo sposo caduto dal cielo«.

V Zagrebu se je pogajal Valentini v odsotnosti g. Branka Senoe in Baranovića z dr. Batušićem in tudi tam je bila sklenjena turneja italijanskih solistov, do katere pride v začetku prihodnje sezone v septembru.

In tako so zdaj podpisane tri pogodbe o gostovanju italijanske in jugoslovanske opere. In od teh pogodb se zdaj uresničuje v Trstu prva ob veličastnem zanimanju

Zlata Gjurgjenec

občinstva. Druga pogodba o gostovanju italijanskih solistov bo uresničena v začetku septembra. Največji dogodek bo pa tisto, kar določa tretja pogodba, namreč veliko gostovanje pomnožene ljubljanske opere ob koncu septembra in v začetku oktobra. Na tem gostovanju nastopi ljubljanska opera v največjih gledališčih Trsta, Benetk, Udin, Milana, Turina in Rima. Na tej veliki turneji, o kateri pravi Valentini, da ji je že zagotovljen uspeh po razprodanih hišah v Trstu in Benetkah in po današnjih skušnjah in velikem odru tržaškega gledališča, vzporedi ljubljanska opera »Prodane neveste«, »Ero z onega sveta«, Borisa Godunova in še eno opero, najbrž moderno italijansko Respighijevo opero »Plamena«.

Danes (sredo) popoldne sem prisostvoval skušnji pomnožene ansambla ljubljanske opere na velikem oderu v Trstu. Za svoje gostovanje v Trstu je imela ljubljanska opera več tehničnih problemov, ker je tržaški oder dvakrat večji od ljubljanskega, saj je širok 17 m, kar ustvarja ne samo za pevec in za vse ansambl torej za režijo, temveč tudi za kulise nove probleme. Ing. Franz je izdelal za gostovanje v Trstu posebne nove kulise tako za »Prodane neveste« kakor za »Ero z onega sveta«. Za gostovanje sta šli ljubljanski brat-ski operi zelo na roko zagrebški in beograjska opera tako, da imajo za vzporeditev »Ero z onega sveta« solisti in balet dragocene obleke beograjske opere, ki so vse originalne, kupljene za drag denar v Dalmaciji.

Neurath odpotoval v Sofijo

Zunanja politika Jugoslavije je popolnoma v skladu s politiko Nemčije

Sofijo, 10. junija. p. Snoči ob 19.20 se je nemški zunanji minister Neurath z letalom pripeljal v Sofijo. Na letališču so ga pozdravili odposlanec kralja Borisa, ministrski predsednik Kjuševanov, člani vlade in druge ugledne osebnosti. Četa vojakov mu je izkazala vojaške časti. Nemški državnik se je nastanil v hotelu »Bilgaria«. Takoj po svojem prihodu se je odpeljal na dvor in se vpisal v dvorsko knjigo. Nato je obiskal ministrskega predsednika, ki mu je poset takoj vrnil.

Beograd, 10. junija. p. Pred svojim odhodom iz Beograda je nemški zunanji minister Neurath dal poročevalcu »Politike« posebno izjavo, v kateri je naglasil:

Znamo vam je, da se nova Nemčija pod vodstvom Adolfa Hitlerja bori za svobodo in enakopravnost. Uspehi, ki jih je v poslednjih 4 letih dosegla na tem polju, so vam prav tako znani. Nemška vlada in vsa nemška javnost s polnim razumevanjem in velikim zanimanjem spremlja vse težnje vaše države, da v okviru danih možnosti vodi politiko, ki

Solisti in ves ansambl ljubljanske opere šteje 150 oseb, kar je največje število tujega gledališča, ki je kdaj gostovalo v Trstu. Ljubljanska opera je prišla včeraj in danes deloma z avtobusi, deloma z vlakom pod vodstvom direktorja Polića. To je prvi primer, da je ljubljanska opera v inozemstvu. V zadnjih 10 letih je z velikim uspehom gostovala v Splitu, Dubrovniku, Sibeniku, Sarajevu, Beogradu in Zagrebu. Vodja ljubljanske opere pravi, da so jim šlo italijanske oblasti od propagandnega ministra v Rimu do konzulata v Ljubljani v vsakem pogledu zelo na roko.

Za gostovanje je bilo potrebno najprej dovoljenje našega notranjega ministrstva, potem zunanjega in končno še prosvetnega ministrstva. Administrativni ravnatelj opere g. Mahkota je dejal, da je šlo vse izzvanito in gladko, ker glede finančne strani v pogodbi ni bilo nobenih težkoč. Vse rizično je prevzela ljubljanska opera in tržaški impresario Valentini pravi zdaj, ko sta obe predstavi v gledališču razprodani, da je ljubljanska opera dobro vedela, da rizično prav za prav sploh ni.

Tržaško občinstvo strmi ob velikem uspehu gostovanja, ker že davno ne pomni, da bi bilo ogromno gledališče »Politeama Rossetti« razprodano. Ze zdaj se pripravlja tu po gostovanju na Reki še ena predstava

Josip Gostić

ljubljanske opere in sicer v nedeljo zvečer po popularnih cenah za najširše sloje meščanstva tako, da bodo lahko videli to opero tudi tisti, ki niso mogli priti do razmeroma dragih vstopnic (od 23 lir navzdol) določenih za prve predstave.

Umetniški uspeh današnje skušnje, ki je trajala od 11. do 13.30, je pokazal, da bo tudi večerna predstava pred razprodano hišo velika manifestacija kulturne zrelosti jugoslovanskega gledališča.

Patrijarh Varnava obolel

Beograd, 10. junija. p. V poslednjih 15 dneh je njegova svetlost patrijarh Varnava po duševnih in fizičnih naporih občutil glavobol in dobil močne migrenske napade. Pred 10 dnevi so se pojavili simptomi ledvičnih dražljajev brez toksičnih pojavov v krvi, ki so v nekaj dneh spet izginili. Pojavilo se je tudi težave v prebavnih organih, ki se trajajo. Okrevanje je postalo tem težje zaradi diete, ki jo je držal dalje časa in med katero se je mestoma tudi popoj-

noma vzdrljal hrane. V zadnjih dveh dneh se je njegovo obče stanje že mnogo popravilo. Temperatura znaša 36,4, puls 70 na minuto in pravičen, krvni pritisk je normalen, analiza ekstratov in krvi normalna.

Ta biljen je podpisal zdravniški konsilij, ki ga sestavljajo prof. Ignjatovski, sanitet-ski brigadni general dr. Rudolf Kobal in šef notranjega oddelka beograjske bolnice dr. Aleksander Vukoval.

Politični obzornik

Katoliško poročanje

Glasila Katoliške akcije in Katoliškega škofnega društva poročajo na dolgo in široko o demonstracijah v Mariboru in Celju, ki jih je »rojišče ljudskih mas« množica 5000 ljudi priredila proti diktatorjem, proti Živkoviću in ostalim veljakom osvražene JNS. Organi katoliške morale in poštenosti pa so pri tem pozabili povedati v svoji katoliški resničljivosti, da je to »rojišče ljudskih mas« množice 5000 ljudi tvorilo 36 fantov, ki jih je iz pobožne kranjske dežele pripeljal Goricanov avto-bus. Amen!

Čisto po katoliško!

Glasilo zagrebške nadškofije »Hrvatska Straža« — tako čitamo v »Javnosti« — je objavila o smrti velikega Hrvata in katoliškega kotorskega škofa dr. Frana Uccellinija, nestorja jugoslovanskih škofov, samo tole notico: »Javljajo z otoka Lopuda, da je tamkaj umrl kotorski škof, prevz. g. dr. Franjo Uccellini, ki je tamkaj živel zadnja leta. R. i. p.« — Niti besedice več!

Nismo verjeli svojim očem, a smo mislili, da bodo vsaj zagrebški tovariši pokojnega Uccellinija, ki nosijo moralno odgovornost za pisanje tako zvanega krščanskega glasila, opozorili uredništvo »Hrvatske Straže« da predstavlja tako postopanje javno pohujšanje, ki v največji meri škoduje ugledu cerkve in vere, in da bodo vsaj v prihodnji številki priobčili o pokojnem škofu par besed več. Toda predobro smo mislili o njih, ker prihodnja številka »Hrvatske Straže« ni niti ene besedice prinesla o smrti škofa Uccellinija. A vse to zato, ker je bil Uccellini, poleg tega da je bil dober katolik in Hrvat, tudi še iskren prijatelj in sodelavec pravoslavni Srbov, kar je oznanjal ljubezen in mir med brati, ker se je tudi pred avstrijskimi oblastmi denil braniti pravoslavne avčenike, ker je bil velik Jugosloven, široka in plemenita duša, ker ni hotel preklesti stotisočev najboljše naše mladine, ki se zbira v Sokolu itd. Niti nad metnim truplom niti furinasti ne morejo tega pozabiti in se maščujejo nad njim z barbarstvom in nekulturnim molkom v svojih baje krščanskih glasilih. Ali ko so umirali bivši madžarski agenti, avstrijski generali itd., takrat pa so ta glasila mestu R. i. p. polnila cele kolone s slavospevi! — Prav tako, kakor »Hrvatska Straža«, je ob smrti škofa Uccellinija postopal tudi naš brumski »Slovenec«, ki sicer poveča najne-zastajnejši tretjerednici in zadnjemu hribovskemu cerkovniku dolge in tople posmrtnice, in zakaj pa gnev, ta bes katoliških glasil na škofa? Ej, zato, ker je takrat ko so škofje izšli v svet, pastirsko pismo proti Sokolu, odločno izjavil: »Pastirska pisma nisem podpisal in ne bom ga dal čitati s prižnico po svoji škofiji! Član sem jugoslovanske Sokola, bil sem in ostam. Nem vidim v tem greha, ker je Sokol nacionalna organizacija, ki se ni nikdar borila proti veri. Ako me pozovejo, da blagoslovim njihovo delovanje, bom ga blagoslovil radi Boga.« In res, ko je dubrovniški škof dr. Carević odklonil, da bi blagoslovil zastave kmečkih sokolskih čet iz dubrovniške okolice, je veliki škof in Slovan v polnem škofovskem ornatu v Kotoru pozdravil in blagoslovil sokolske zastave in sokolske borce... Zato katoliški bes celo na mrtvega škofa!

Velik zbor JNS v Sarajevu

Kakor smo že poročali, se bo vršil 20. t. m. velik zbor Jugoslovanske nacionalne stranke v Sarajevu. Po pripravih sodeč, bo ta shod ena največjih in največestnejših manifestacij nacionalne in državne misli, kar jih je bilo zadnja leta v Jugoslaviji. Računajo, da se bo tega shoda udeležilo nad 20.000 strankinih pristavev iz vseh krajev Bosne posone. Te dni je bila v strankinem tajništvu v Sarajevu konferenca članov banovinskega in mestnega odbora JNS z delegati sarajevskega in vseh okoliških arezov. Na konferenci so razpravljali o podrobni organizaciji shoda, pred vsem pa o organizaciji prevoza udeležencev iz okoliških arezov in iz oddaljenih krajev. V velikih masah so se prijavili svoj prihod na shod somišljeniki iz Mostara, Travnika, Višegrada, Rogatice, Foče, Čajnice, Visokega in drugih krajev. Shoda se udeležijo strankino vodstvo s predsednikom Petrom Živkovićem na čelu in okrog 40 senatorjev in narodnih poslancev.

Zopet samomor

Za prestopoljno smrt se je danes ponoči odločil 37letni polidinski gasilec Ivan Menart, stanujoč na Karloviški cesti 9. Ko sta ob 3 ponoči prišla stražnika pri službenem obhodu na Prule, sta v bližini za-lazničkove vile zagledala poleg kostanja ob cesti čepčeca nemanca. Misliła sta, da je nekdo med potjo omagal in zaspal. Stopila sta k nemancu in opazila okrog njegovega vratu tanko vrvico, pritrjeno na debelo kostanja. Hitro je eden izmed straž-nikov vrvico prerezal, bila pa je vsaka po-moć zaman, mož je bil mrtov. Ko sta pre-iziskala mrtvečeve župe, sta našla v njih dokumente, iz katerih je bilo nazvidno, da gre za Ivana Menarta. Komistija je odre-dila, da so truplo prepeljali v mrtvašnico k Sv. Kristofu. Kakor se je moglo danes doznati, je bil Menart, ki je bil oženjen, v smrti samostojni duhovnik.

S kopačo ga je po glavi

Leto dni za surov uboj — Nevarna šala s polnim loncem denarja — Skrivnostna tatvina denarja

Ljubljana, 10. junija. Mladolletni posestnikov sin S. Anton, ki mu je obtožnica očitala surov uboj kmetkega fanta Rudolfa Janeza v St. Vidu nad Cerknico, se je zagovarjal s silobranom. Ko ga je predsednik malega senata s. o. s. Lederhas Rajko vprašal, v kakšno šolo je hodil, je fant odgovoril v začudenje vseh da sploh ni hodil v šolo. Ob takih prilikah človek izve, da so v Sloveniji še kraji, v katerih mladina ne more biti deležna osnovnega pouka, ker so preveč oddaljeni od kraja s šolo. Fant je kljub temu pismen. Kakor v srednjem veku mu je morda doma kdo od domačih, ki se je v svetu naučil pisati in brati, vtpepel naše pismenke in poštvanke.

V decembru lani so neko nedeljo fantje popivali v St. Vidu in se po stari navadi stekli. Popivali so od jutra do tragičnega dogodka, ki se je pripetil pred gostilno v St. Vidu, ko sta se sovražni si skupini zopet spopadli. Antonov brat je bil na tleh in fantje so udrili po njem. Anton je pa stekel v bližnji hlev, vzelo kopačo in z njo udaril po glavi v svojo silo Rudolfa Janeza, ki je stal, kakor je izpovedalo več prič, ki jim je bilo verjeti, mirno ob gruč prepejajočih se fantov. Baje je Rudolf imel roke celo v žepu in je opazoval pretepeče. Anton ni šel bratu na pomoč, temveč je mahnil po Rudolfov, nad katerim si je ohladil na ta način svojo jezo. Šlo je menda za masčevanje, kakor so trdile priče. Rudolf se je pri priči zgrudil na tla. Kako bi tudi ne, saj ga je Anton udaril s tako silo, da se je ročaj kopače prelomil. Napadel ga je zahrbtno, Rudolf se ni mogel braniti, niti ni mogel vedeti, da ga bo neko od zadaj napadel. Nesrečni Rudolf je mesec dni nato podlegel težki poškodbi.

Obtožbenec branilec dr. Kamušil je predlagal oprostitev, češ da je fant precej pil in za svoje dejanje ni odgovoren. Senat se je prepričal o fantovi krivdi in je Anton obsojil po obtožnici na 1 leto in 5 dni robove ter na plačilo stroškov, ki sta jih imela morda ubitega fanta in Okrožni urad za zavarovanje delavcev. Po zakonu je za tako dejanje zagrožena kazen robove do 12 let. Senat je upošteval fantovo neoporečnost, vinjenost in razburjenje, obtežilo pa je bilo dejstvo, da je svojo žrtev zahrbtno in skrajno surovo napadel. Obsojenec branilec si je pridržal rok za priziv. Saj ste malo dobili, je rekel pred sednik senata fantu upoštevali smo, da ste mladi.

V SRCE MU PA NE VIDIM!
Delavec J. Ivan si je privoščil nevarno šalo. V neki predmetni gostilni kjer je bil stalen gost, je v kuhinji vzel iz lonca, v katerega je gostilničarka devala denar, nekaj stotakov in kovancev. Gostilničarka je takoj opazila, da manjka denar in je Ivana potepala po žepu. Zažvenketalo je in Ivan je privlekel iz žepa polno pest denarja. Bilo je okrog 600 din. Ivan je takoj pojasnil, da se je šalil in da je hotel samo preizkusiti natakario, ki je bila šele nekaj dni v hiši. Da se je hotel pošaliti, je razumljivo, kako je hotel na ta način preizkusiti poštenost nove natakario, je pa nerazumljivo. Gostilničarka je res mislila, da je bila samo šala, orožnikom se je pa ta Ivanova šala zdela sumljiva. Otvadili so ga, moral se je zagovarjati pred senatom. Take šale so res sumljive in nevarne, posebno če si jih privoščijo človek, ki je oddel že 4 leta težke ječe zaradi tatvine in več manjših kazni. Orožniki so tudi sporečili sodišču, da je Ivan »podvržen tujemu imetju«. Gostilničarka je lepo povedala, da Ivanu ne vidi v srce. Zase je bila prepričana, da se je šalil. Senat je Ivana v dvomu oprostil, ker je le mogoče, da se je delavec šalil, čeprav na zelo nevaren način.

KDO JE KRADEL DENAR IZ PREDALA
Včeraj je pred malim senatom s predsednikom s. o. s. Kraljem sedel neki zasebni uradnik, ki je bil v službi nekega advokata. Obtožnica očita uradniku, da je advokatu kradel denar iz predala v mihi, ki se je nahajala v advokatu spalnici. Advokat je lani v novembru opazil, da mu neko kradel denar. Osumil je svojo uradnico in uradnika ter vse ukrenil, da bi tat razkril. Začel si je zapisovati številke bankovcev, ki jih je spravil v predal in skušal je dobiti tudi prstne odtise tate. Kadarkoli je bil advokat odšel iz doma, mu je izginilo 100 ali 150 in 200 din. Nekeč je zvečer, preden se je odpravil, zbral mizo in predal, tako da ni bilo starih prstnih odtisov na lesu. Ko se je ponovno vrnil, je zopet ugotovil, da mu je zmanjkalo 150 din. Poklical je iz Ljubljane daktiloskopa inšpektorja Podobnika, ki je našel nad ključavnico odtise prstov, ki so se dočela ujemati s odtisi prstov osumljenega uradnika. Razen tega močnega indicija bi uradnika obremenjevalo tudi to, da je sku-

šal zabrisati prstne odtise na predalu, ko ga je advokat vpril svojega prijatelja v spalnico zasliševal, da je tisti dan, ko je advokatu izginil zadržan bankovec za sto dinarjev, neko s tem bankovcem plačal neke račune na davkarji in da je tega dne tudi osumljeni uradnik plačal neke račune na davkarji in da je bil uradnik baš v tistem času v velikih denarnih zadregah. Obtoženi uradnik je v veliko večino zavračal vse indicije, ki ga obremenjujejo ter trdil, da je dočela nedolžen. Senat bo zaslišal nekatere važne priče in bo nadaljeval razpravo 18. junija popoldne.

Najstarejša škocijanka umrla

Škocijan pri Turjaku, 9. junija
V noči od torka na sredo je preminula ena najstarejših škocijanskih mater goska Marija Adamič, ki je lansko leto praz-

Trije diktatorji na filmskem platnu

Mussolini igralec — Hitler inspirator — Stalin družinski oče

Tri diktatorje ima Evropa, ki se njih slike znova pojavljajo po vsem svetovnem tisku in tudi na filmskem platnu. Ne mine skoraj teden, da bi se ne pojavila Mussolinijeva, Hitlerjeva ali Stalinova slika. V filmu, pri vojaški paradi ali na pohodu mladine, ob otvoritvi nove avtomobilske ceste, ogromnega bazena ali ob spuščanju nove orjaške ladje na morje. In ker znova vidimo te tri obraze, smo se lahko prepričali, da ima vsak svoj način, kako se pokaže pred filmsko kamero, pa tudi svojo posebno tehniko in nespremenljivo igro kakor filmske igralke.

Mussolini

Nagne nazaj veliko glavo, stisne čeljusti, izboči prsi in napravi vtis orjaškega kipa iz mase, orjaka, ki se baš pripravja prodrati filmsko platno in požreti gledalce. Izmed treh diktatorjev je on tisti, ki ima največjo igralno sposobnost. On je tudi tisti, ki zna kovati kapital iz tehničnih trikov. In kamera se okrog njega suče, lovi ga od vseh strani, potem pa nastane nagel preokret, da se plazi pri njegovih nogah. Človek dobi vtis, da leze po newyorškem kipu Svobode navzdol. Montaza aktualnosti, kjer se pojavlja Duce je vedno spretna. Najprej tuleča množica, polna ritma, poslušnosti in točnosti, potem pa orjaški Mussolini, ki vstane kakor bog — deus ex machina, — dvigne roko in obstane v poveljujoči pozi telesa, potem pa znova razvneto množica pri Cesarjevih nogah.

Poleti se da fotografirati nag na obali, kaže svoje kovaške mišice, hoče dokazati, da je telesno propadanje italijanskega naroda gola in zlobna izmišljotina. A njegov glas? Strokovnjaško uglasben organ, njegova kretanja, veledelo gledališke umetnosti. Vedno znova je treba izgovoriti besede obdobjanja: kako velik igralec, ta Herkules!

Hitler

Hitler je najbrž sprejel za filmske aktualnosti geslo: služim. Kar pogledate ga, rešen je, dostojanstven, osredotočen in mi-

novala 90letnico rojstva. Bila je plemenita žena in splošnovala so jo vsi, ki so jo poznali. Pokojna je bila rojena 1. 1846 v Malih Lipljenah na trdni domačiji. Poročila se je, ko ji je bilo šele 17 let in ni dolgo uživala zakonske sreče, ker ji je mož kmalu umrl. — Zamislivo je, da sta njen oče in njen mož umrli istega večera.

Dobro se je spominjala mladostnih dni, kako je slovela po Gorenjski kot terica — dobro se je spominjala, da je prvič zastila v žetvi na Gorenjskem 8 godmarjev in si je kupila lepo rožasto obleko. Pokojna mati je hodila tudi na tla v Čušperški grad — morala je odpraviti osem dni tlače. Takrat je bila še prav mlada. Pozneje pa so za to tlačo dali Čušperški grofje kmetom gozdove, da so lahko imeli drva v svojem. Kljub tako visoki starosti ni Adamičeva nikoli potrebovala očal. Vedno je bila dobro razpoložena. Zadnjih 14 dni pa je začela boleti in je v lepi starosti zatimila svoje trudne dni. Sedaj se bo mati spocila na škocijanskem pokopališču. Žalostno je, da naš župnik najprej vpraša, kdo bo plačal pogreb — šele potem odloči dan pogreba. Kaj ko bi umrl v škocijani siromak, ki bi ga morali pokopati brez duhovnika. — Oh, ta denar! Adamičevi materi bomo ohranili blag spomin.

obraz tone v bolesti in ekstazi. Toda njegove kretanje so sigurne, stroge in prijazne, naj gre za stiskanje roke ali za preizkušanje motorja v letalu. Prerok si prizadeva ravnati vedno kakor Gospodar sveta. In gre mu to razen tistih prizorov, ki ga kažejo, ko govori. Pred mikrofonom se Hitler ne zna bržati in pada iz svoje vloge. To ni več »prvi služabnik svoje domovine, to je razvnet pridigar, v trans pogrezen prerok. Okrog ust se mu pojavja pena, delati začne čudne kretanje, oči mu žare, koder mu pada na čelo in glas — ta južni prizvok in navadno glasben, kjer pojejo samoglasnike — postaja dolgo lajanje. Nemci pravijo temu: er überschreit sich!

Stalin

Stalin si nadene pred filmsko kamero podobo družinskega očeta. Če je vsak izmed nas podoben živali, naredi on vtis mačka. Debeleča perzijskega mačka, ki prede v svoje brke in se ozira okrog z zadovoljnim pogledom. Stalin napravi na človeka laskav vtis: preprost, poln prizanesljivosti in tistim velikim otrokom, ki tvorijo »njegovo ljudstvo«. In tu je torej jasno, zakaj so mu dali vsi ruski novinarji ime »oče ljudstva«. On noče zbijati groze, temveč hoče vplivati pomirjujoče. In dobrotljiv smehljaj deda. — kajti star je 55 let, — odseva vedno z njegovega obraza. Tehnika filmanja je tu preprosta in skoraj banalna. Nobenih detaljnih trikov ne vidi-te tu. Stalin nikoli ne stopi naprej, vedno ostaja v skupini. Prizadevanje filmskega operaterja se ne osredotoča na voditelja, temveč na defiliranje ljudstva. In treba je

priznati, da doseže čisto presenetljiv rezultat, kar se tiče občnega vtisa. Tako so se lahko prepričali gledalci, ko so videli na platnu velike sportne svečanosti v Mo-

skvi. Od tega korakajočega gozda golih in misličastih nog, od teh krepkih teles zagorele bronaste polti, od teh prsi, dvigajočih se v enem dihu, od pogleda na rusko mladino, prenevaajočo z močnim navdušenjem in ognjem preproste, iskrene pesmi, polne ritma, ostane v človeku lep in močnen vtis.

Treba je pa omeniti in poseben detalj. Še nikoli nismo videli odnosa slisali na filmskem platnu Stalina, kako govori. Morda je to zato, ker pravijo življenjepisci, da sovjetski diktator ni dober govornik. Ali pa tiči vzrok v njegovem znatnem georgijanskem narečju. Morda je pa vzrok tudi v tem, da njegov glas, močan in oster, ne odgovarja njegovi dobrodušni zunanosti.

Mussolini igralec... Hitler inspirator... Stalin družinski oče... Trije načini, kako se da izrabiti močno sredstvo, kakršno je film, in postaviti tako zvani kinematografski impresionizem v službo politične koncepcije.

POZOR NA JEZIK

— Striček, kdaj si boš umil značaj?
— Kako praviš?
— Očka pravi, da imaš umazan značaj.

Teta možganov in inteligenca

Človeški možgani tehtajo povprečno 1350 gramov, torej več kakor kilogram in manj kakor polkilo kilogram. Ženski možgani tehtajo 1.300, moški pa okrog 1.400 gr. Splošno je razširjeno mnenje, da večji možgani pomenijo visoko inteligenco. To je sicer res, toda po drugi strani vemo, da ni pravila brez izjeme. Največji možgani, kar so jih kdaj tehtali, so bili težki 3 kg in pripadali so bebastemu mladencu. Slavni nemški filozof Immanuel Kant je imel 1740 g težke možgane, Beethovenovi možgani so tehtali 1.750, Bismarckovi pa 1.950 g.

Še težje možgane je imel ruski pesnik Turgenjev, njegovi možgani so tehtali 2020 g. Naspotno je pa imel francoski pisatelj Anatole France možgane, ki so tehtali komaj dober kilogram. Pravilo, da so veliki možgani znak visoke inteligenca, ne velja torej vedno. Dr. Hrdlička s Smithsonskega zavoda v Ameriki je našel nedavno na Aljaski več tisoč let staro lobanjo, pripadajočo človeku aleutskega plemena. Iz obsega lobanje je treba sklepati, da je imel človek, ki mu je pripadala, okrog 2250 g težke možgane, torej mnogo več nego Turgenjev. Ali je bil dotični Aleut tako nadarjen kakor Turgenjev ali pa še bolj? Ali je stal duševno visoko nad svojo okolico? Ali je bil to poglavar, vodja svojega ljudstva? Zanimiva vprašanja, toda zanesljivega odgovora nanje žal nimamo.

DARILO ZA GOD

— Letos podarim svoji ženi za god krasno biserno ogrlico.
— Ali bi ne hotela raje avtomobila?

— Hotela bi ga že, toda ponsrejenih avtomobilov žal nimamo.

POZNO

— No, kako se kaj počutja prijatelj?
— Odkar sem se oženil šele vem, kaj je prava sreča...

— No, moram ti čestitati.
... prava sreča je namreč ostati samec.

PRED OPERACIJO

— Gospod doktor, če me že uspravate pred operacijo slepeča, bi mi lahko obenem izrezali še kurja očesa.

Sem namreč strašno občutljiva.

Uveli, gubasti koži VRAČANA MLADOST

PRESENETLJIVO
ODKRITJE
ZDRAVNIKA

Neki dunajski medicinski strokovni list objavlja poslednje znanstvene odkritje, ki bo zadivilo svet. Dognan je bil ne samo vzrok gub, marveč tudi način, kako jih je mogoče odstraniti. Materam pa celo tudi starim mamicam se lahko vrne čista sveža polt njihovih dekliških dni. Zene 50 pa celo tudi 60 let lahko spet dobijo gladko in nenagubano mladostno kožo.

Klinični preizkusi

Gube izhajajo od tega, ker koža s staranjem izgublja nekatere bistvene redilne elemente. Te elemente zdaj pripravljajo iz skrbno odbranih mladih živali. Čim dobi človeška koža spet te elemente, jo osvežijo in pomladijo. To so presenetljivi rezultati raziskovanj, izvršenih na dunajskem vseučilišču pod vodstvom profesorja dr. Stejskala. Izključno pravico izkoriščanja odkritja tega profesorja si je z ogromnimi stroški pridobila trkdka Tokalon. Njen ekstrakt živih kožnih celic, ki se imenuje

»Biocel«, se lahko najde samo v kremi Tokalon (rožnate barve). Pri kliničnih preizkušnjah, pri ženah od 60 do 70 let so bile gube odstranjene v 6 tednih (glej izbrano poročilo v Dunajskem Medicinskem Vestniku).

Uspeh zajamčen

Uporabljajte vsak večer rožnato kremo Tokalon, hranilo za kožo. Ona hrani in pomlaja kožo med tem ko Vi spite. Gube kmalu izginejo. V nekaj tednih boš te leta in leta mlajši. Čež dan uporabljajte belo kremo Tokalon (brez masčkobe). Ona razkrajja zadrževalce, krči povečane znojnice in napravljaja najtemnejšo in najodpornjšo kožo mehko, belo in gladko. Uspešni rezultati so zajamčeni ali pa se Vam vrne denar.

Andre Armandy:

Princesa Symianova

Roman

— To staro taborničje je dišalo po plesni. Prišel sem vanj solnce.

Toda neumni Robert je prišel zakonitki do dna, ko mu je grof čez tri dni, po povratku iz Dinarda, nekam izmikajoče dejal:

— Gromska strela! Kako je to življenje polno naključij! Ali veš, koga sem srečal?

Robert nikakor ni bil presenečen, ko je zvedel, da je »srečno naključje« privedlo v bližino Mont Marina grofice Ravačevovo.

— Nisem si mogel kaj, da bi je ne povabil za nekaj dni k nam. Spremlja jo hčerka. Računam nate...

Robert se je prisiljeno nasmešnil in preklinil dolgovnega očetaovo besedo:

— Seveda, kar zanesite se name, papa.

Grofa ni prav nič motila prisiljenost njegovega glasu. Ves razmehtan je objel sina:

— Mili moj Robert!... Saj veš, kako rad te imam.

9

Robert je brez vsakega zanimanja opazoval odhajajočega krepkega starca, klonečega h grobu. Še preveč očarljiva grofica je bila nedvomno njegova zadnja strast. Razumel je, da je njegov oče polagoma napravil vse svoje premoženje samo da se je lahko kazal pred njo bogatega. Toda v očeh starega plemiča je prečital tako vročo prošnjo, da je kot dober sin sklenil molčati.

Nasprotno, če je sočustvoval z očetom, je bil tu nekoč, ki se bo nad njim znesel za vse, kar je bila po njegovem mnenju zakrivila grofica. Strelovod njegovih osredotočenih zbadljivk naj bi bila njena hči, njegova mlada prijateljica Staša.

Toda zgodilo se je tole: Ko se je ustavila kočija pred stopniščem, je obstal Robert ves osupel, kajti poleg grofice je zagledal prekrasno žensko, ki je ni poznal.

Po pravici rečeno je imela Staša podobne oči in enako črne lase. Toda kako različno je bilo to ovalno, očarljivo obličje od tistega, ki ga je bil nekoč površno presodil. Labodji, idealen vrat, antične poteze, to je bila taista, ki je hotel nekoč na nji v svoji strupenosti prešesti vretenca. A kaj šele ta nežno zarezana usta, mehke karminaste ustne! In postava — sloka, vitka, z bokli, najkrajšimi izmed vseh amfor, dolge gazeline nožice, nožice lahkonogih vil, mar so pripadale te tudi tisti navihanki, ki je bila nekoč mikavna samo po svoji posebnosti?

Robert je zadnjič videl Stašo o božiču pred osmimi meseci. Poznal jo je samo kot nepopolno bubo, zdaj jo je našel kot metulja in krasota teme-

tamorfaze ga je tako presenetila, da je takoj pozabil na svoj sklep glede odplačila.

— Dober dan, Robert.

Prišla je k njemu in mu nastavila v poljub svoje lice z isto preprostostjo, kakor je delala to tudi prej. Ni opazila, ali pa ni hotela videti ganotja, ki ga je bilo prevzelo, ko so se njegove ustnice dotaknile svilene njene glave.

Grof je bil ves zaverovan v grofice. Povsem naravno, kakor bi se bila ločila včeraj, je našla Staša prisrčnost preteklih dni. Le s težavo je zdaj pa zdaj opazil, kako se mora premagovati. Teh plemenitov prej ni opazil v njenem pogledu.

— Ta stari Robert! Pokaži se no!... No, mnogo se nisi izpremenil. Samo brčice so ti nekoliko zrasle.

To tikanje iz ženskih ust ga je osupnilo, bil ga je vajen samo iz otroških ust. V tem je videl poziv k staremu prijateljstvu, toda navdušen za to nikakor ni bil.

Sluge so odnesli prtjigo, spremil jo je do njene sobe. Odgnala je zastore, pogledala v dolino reke Rance in ljubko zaploskala z rokami.

— Ah, kako krasno je tu! Kako prijetne izlete bova delala. Tudi plavati znam dobro, stiši!

Robertovo grlo je bilo stisnjeno — sam ni vedel, kaj bi odgovoril. Zdelo se mu je, da bi bilo skoraj nespodobno, če bi jo tikal. Ni se mogel premagati, da bi ne občudoval tega novega bitja.

Staša je odprla kovčeg, slekla žaket in si jela

odpenjati ovratnik. Robert je sramežljivo stopil proti vratom. Ustavila ga je s kretljivo roko.

— Kam pa greš?

Ker ni mogel izgovoriti besedice »ti«, je samo zajecjal v odgovor:

— Damska toaleta... Stroga diskretnost... Nežno ga je potisnila nazaj, da je omahnil v naslanjaj.

— Kakšne neumnosti pa govoriš? Med nama?... Obni se, prosim, za trenutek proč.

Vrgla je proč žvotek in krilo, oblekla deshabila de liberty, si zavijala rokave in jela umivati roke. Ob vsaki kretnji je izdajala prozorno blago poteze njene očarljivega telesa.

— No torej?... Zakaj si pa naenkrat onemel... Pripoveduj mi vendar o svojih pustolovščinah.

Ta čas, ko je oblačila batistno obleko, je skušal Robert najti svoj običajen ton govornice. Prav ji je o svojih študijah, o izpitih, ki se je na nje pripravil in o svojem upanju, da bo dosegel lep položaj v vojski. Porogljivo se mu je zasmejala obraz.

— Čuj, Robert, za koga me pa smatraš? K pa ženske? Pa vendar nisi položaj zaobljube več nega devišstva? Ali pa se morda bojiš, da bi naranil mojega ušesa. Prej nisi bil tako molčeč, k si me vpraševal, kaj mislim o tvojih prireditvah in mi kazal njihove fotografije.

In ker je molčal, je počila v grom. A. A. J.